

საქართველოს პარლამენტის დადგენილება

„საქართველოს კონსტიტუციაში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის თაობაზე“ საქართველოს კონსტიტუციური კანონის პროექტის გამოქვეყნებისა და მისი საყოველთაო-სახალხო განხილვის საორგანიზაციო კომისიის შექმნის შესახებ

საქართველოს პარლამენტი ადგენს:

1. საქართველოს კონსტიტუციის 102-ე მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად, საყოველთაო-სახალხო განხილვისათვის გამოქვეყნდეს საქართველოს პრეზიდენტის მიერ საკანონმდებლო ინიციატივის წესით წარმოდგენილი (№07-1/213, 20.07.2010) „საქართველოს კონსტიტუციაში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის თაობაზე“ საქართველოს კონსტიტუციური კანონის პროექტი.

2. საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტის 176-ე მუხლის პირველი, მე-2 და 2¹ პუნქტების შესაბამისად შეიქმნას საყოველთაო-სახალხო განხილვის საორგანიზაციო კომისია 36 წევრისაგან, შემდეგი შემადგენლობით:

დავით ბაქრაძე – საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე (კომისიის თავმჯდომარე)

ავთანდილ დემეტრაშვილი – საქართველოს სახელმწიფო საკონსტიტუციო კომისიის თავმჯდომარე (კომისიის თავმჯდომარის მოადგილე)

პავლე კუბლაშვილი – საქართველოს პარლამენტის იურიდიულ საკითხთა კომიტეტის თავმჯდომარე (კომისიის თავმჯდომარის მოადგილე)

ლევან ვეფხვაძე – საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის მოადგილე

დავით დარჩიაშვილი – საქართველოს პარლამენტის ევროპასთან ინტეგრაციის კომიტეტის თავმჯდომარე

აკაკი მინაშვილი – საქართველოს პარლამენტის საგარეო ურთიერთობათა კომიტეტის თავმჯდომარე

ნუგზარ წიკლაური – საქართველოს პარლამენტის უცხოეთში მცხოვრებ თანამემამულეებთან ურთიერთობის კომიტეტის თავმჯდომარე

პეტრე ცისკარიშვილი – საპარლამენტო უმრავლესობის ლიდერი

გიორგი თარგამაძე – საპარლამენტო უმცირესობის ლიდერი

გია თორთლაძე – ფრაქცია „ძლიერი საქართველოს“ თავმჯდომარე

გიორგი ახვლედიანი – ფრაქცია „ქრისტიან-დემოკრატების“ თავმჯდომარე

ლაშა თორდია – საქართველოს პარლამენტის იურიდიულ საკითხთა კომიტეტის თავმჯდომარის პირველი მოადგილე

ნიკოლოზ ლალიაშვილი – საქართველოს პარლამენტის საგარეო ურთიერთობათა კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილე

გურამ ჩახვაძე – საქართველოს პარლამენტის საფინანსო-საბიუჯეტო კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილე

დიმიტრი ლორთქიფანიძე – საქართველოს პარლამენტის ადამიანის უფლებათა დაცვისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილე

რატი მაისურაძე – საქართველოს პარლამენტის თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილე

ჯონდო ბაღათურია – საქართველოს პარლამენტის წევრი

კახაბერ ანჯაფარიძე – საქართველოს პარლამენტის წევრი

გია ხუროშვილი – საქართველოს მთავრობის საპარლამენტო მდივანი

თამარ ხიდაშელი – არასამთავრობო ორგანიზაცია „ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის“ თავმჯდომარე

ლევან ალექსიძე – აკადემიური პერსონალი, აკადემიკოსი

ვასილ გონაშვილი – იურიდიულ მეცნიერებათა დოქტორი

მერაბ ბასილაია – ფონდ „ALPE“-ს PR და მედიაპროგრამების დირექტორი

დავით აფრასიძე – აკადემიური პერსონალი, ფილოსოფიის დოქტორი

გია გეწაძე – აკადემიური პერსონალი, იურისტი

ქეთევან ქოქრაშვილი – იურიდიულ მეცნიერებათა კანდიდატი
 ზურაბ დავითაშვილი – აკადემიური პერსონალი, პოლიტიკურ მეცნიერებათა დოქტორი
 თენგიზ შარმანაშვილი – საქართველოს სახელმწიფო საკონსტიტუციო კომისიის მდივანი
 გიორგი კვერენჩილაძე – აკადემიური პერსონალი, ასისტენტ-პროფესორი
 კახი ყურაშვილი – იურიდიულ მეცნიერებათა დოქტორი
 ნანა ჭილაძე – იურიდიულ მეცნიერებათა დოქტორი
 მალხაზ მაცაბერიძე – აკადემიური პერსონალი, სრული პროფესორი
 სოსო ცინცაძე – ისტორიულ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი, საქართველოს
 დიპლომატიური აკადემიის რექტორი
 გია ნოდია – აკადემიური პერსონალი, სრული პროფესორი
 ირაკლი ბურდული – ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
 იურიდიული ფაკულტეტის დეკანი
 დავით კერესელიძე – აკადემიური პერსონალი, სრული პროფესორი.
 3. ეს დადგენილება ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

საქართველოს პარლამენტის
 თავმჯდომარე
 თბილისი,
 2010 წლის 21 ივლისი.
 №3509-რს

დ. ბაქრაძე

პროექტი

საქართველოს კონსტიტუციური კანონი

საქართველოს კონსტიტუციაში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის თაობაზე

მუხლი 1.

საქართველოს კონსტიტუციაში (საქართველოს პარლამენტის უწყებები, 1995, №№31-33, მუხ. 668)
 შევიდეს შემდეგი ცვლილებები და დამატებები:

1. **პრეამბულა ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:**
 „ჩვენ, საქართველოს მოქალაქენი, რომელთა ურყევი ნებაა დავამკვიდროთ დემოკრატიული
 საზოგადოებრივი წესწყობილება, ეკონომიკური თავისუფლება, სოციალური და სამართლებრივი
 სახელმწიფო, უზრუნველვყოთ ადამიანის საყოველთაოდ აღიარებული უფლებანი და თავისუფლებანი,
 განვამტკიცოთ სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა და სხვა ხალხებთან მშვიდობიანი ურთიერთობა,
 ვეყრდნობით რა ქართველი ერის მრავალსაუკუნოვანი სახელმწიფოებრიობის ტრადიციებსა და
 საქართველოს 1921 წლის კონსტიტუციის ისტორიულ-სამართლებრივ მემკვიდრეობას, ღვთისა და ერის
 წინაშე საქვეყნოდ ვაცხადებთ ამ კონსტიტუციას.“
2. **მეორე მუხლის მე-4 პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:**
 „4. ადგილობრივი მნიშვნელობის საქმეებს თვითმმართველ ერთეულში რეგისტრირებული
 საქართველოს მოქალაქეები აწესრიგებენ თვითმმართველობის მეშვეობით, სახელმწიფო სუვერენიტეტის
 შეულახავად, საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად. სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოები
 ხელს უწყობენ ადგილობრივი თვითმმართველობის განვითარებას.“
3. მე-4 მუხლის მე-4 პუნქტიდან, მე-11 მუხლიდან, მე-12 მუხლის მე-3 პუნქტიდან, 26-ე მუხლის მე-2 და მე-6
 პუნქტებიდან, 43-ე მუხლის მე-3 პუნქტიდან, 50-ე მუხლის პირველი და მე-5 პუნქტებიდან, 70-ე მუხლის
 მე-3 და მე-10 პუნქტებიდან, 74-ე მუხლის მესამე პუნქტიდან, 83-ე მუხლის პირველი და მე-2
 პუნქტებიდან, 861 მუხლის მე-3 პუნქტიდან, 89-ე მუხლის პირველი პუნქტიდან, 95-ე მუხლის მე-4
 პუნქტიდან, 99-ე მუხლის მე-2 პუნქტიდან ამოღებულ იქნეს სიტყვა „ორგანული“.
4. **21-ე მუხლი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:**

„მუხლი 21

1. საკუთრება და მემკვიდრეობის უფლება აღიარებული და ხელშეუვალია. დაუშვებელია საკუთრების საყოველთაო უფლების გაუქმება.
2. აუცილებელი საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის დასაშვებია პირველ პუნქტში აღნიშნულ უფლებათა შეზღუდვა კანონით განსაზღვრულ შემთხვევებში და დადგენილი წესით, იმგვარად, რომ არ დაირღვეს საკუთრების უფლების არსი.
3. აუცილებელი საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის საკუთრების ჩამორთმევა დასაშვებია კანონით პირდაპირ დადგენილ შემთხვევებში, სასამართლოს გადაწყვეტილებით ან კანონით დადგენილი გადაუდებელი აუცილებლობისას, წინასწარი და სამართლიანი ანაზღაურების პირობით. ანაზღაურება თავისუფლდება ყოველგვარი გადასახადისა და მოსაკრებლისაგან.“

5. **29-ე მუხლს დაემატოს შემდეგი შინაარსის 1¹ პუნქტი:**

„1¹. საქართველოს პრეზიდენტის, პრემიერ-მინისტრის, პარლამენტის თავმჯდომარის თანამდებობა არ შეიძლება ეკავოს საქართველოს იმ მოქალაქეს, რომელიც იმავდროულად არის უცხო ქვეყნის მოქალაქე.“

6. **კონსტიტუციას დაემატოს შემდეგი შინაარსის 34¹ მუხლი:**

„მუხლი 34¹

სახელმწიფო საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან, სპორტულ გაერთიანებებთან თანამშრომლობით ხელს უწყობს მოზარდთა და ახალგაზრდობის ფიზიკურ აღზრდას, სპორტში მათ ჩართვას.“

7. **42-ე მუხლის მე-9 პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:**

„9. ყველასთვის გარანტირებულია სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკების ან თვითმმართველობის ორგანოთა და მოსამსახურეთაგან უკანონოდ მიყენებული ზარალის სასამართლო წესით სრული ანაზღაურება შესაბამისად სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკების ან ადგილობრივი თვითმმართველობის სახსრებიდან.“

8. **51¹ მუხლის „ა“ ქვეპუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:**

„ა) პარლამენტის არჩევნების ჩატარებიდან ექვსი თვის განმავლობაში, თუ დათხოვნა არ ხდება მე-80 მუხლის საფუძველზე;“

9. **56-ე მუხლის მე-2 პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:**

„2. კონსტიტუციითა და რეგლამენტით გათვალისწინებულ შემთხვევებში, აგრეთვე დეპუტატთა ერთი მეხუთედის მოთხოვნით პარლამენტში იქმნება საგამომიებო ან სხვა დროებითი კომისიები. გადაწყვეტილება კომისიის შექმნის შესახებ მიიღება პარლამენტის დადგენილებით. საპარლამენტო უმრავლესობის წარმომადგენლობა დროებით კომისიაში არ უნდა აღემატებოდეს კომისიის წევრთა საერთო რაოდენობის ნახევარს.“

10. **59-ე მუხლის:**

ა) პირველი პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„1. პარლამენტის წევრი უფლებამოსილია კითხვით მიმართოს პარლამენტის წინაშე ანგარიშვალდებულ ორგანოს, მთავრობას, მთავრობის წევრს, სახელმწიფო დაწესებულებებს და მიიღოს მათგან პასუხი.“

ბ) მესამე პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„3. პარლამენტი უფლებამოსილია პარლამენტის წევრთა სრული შემადგენლობის უმრავლესობით პრემიერ-მინისტრის წინაშე დასვას მთავრობის ცალკეული წევრის თანამდებობრივი პასუხისმგებლობის საკითხი.“

11. **61-ე მუხლის მე-2 პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:**

„2. საქართველოს პრეზიდენტი პარლამენტის თავმჯდომარის, დეპუტატთა არანაკლებ მეოთხედის, მთავრობის მოთხოვნით ან საკუთარი ინიციატივით სესიებს შორის პერიოდში იწვევს პარლამენტის რიგგარეშე სესიას, ხოლო მორიგი სესიის მიმდინარეობისას _ რიგგარეშე სხდომას. თუ წერილობითი მოთხოვნის წარდგენიდან 48 საათის განმავლობაში მოწვევის აქტი არ გამოიცა, პარლამენტი თავისი რეგლამენტის თანახმად ვალდებულია მომდევნო 48 საათის განმავლობაში შეუდგეს მუშაობას.“

12. **63-ე მუხლი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:**

„მუხლი 63

1. 75-ე მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევებში იმპიჩმენტის წესით საქართველოს პრეზიდენტის თანამდებობიდან გადაყენების საკითხის აღძვრის უფლება აქვს პარლამენტის სრული შემადგენლობის არანაკლებ ერთ მესამედს. საკითხი დასკვნისათვის გადაეცემა საქართველოს

საკონსტიტუციო სასამართლოს.

2. თუ საკონსტიტუციო სასამართლომ თავისი დასკვნით დაადასტურა პრეზიდენტის ქმედებაში დანაშაულის შემადგენლობის ნიშნების არსებობა ან კონსტიტუციის დარღვევა, დასკვნის წარდგენიდან არაუგვიანეს 15 დღისა პარლამენტი განიხილავს და კენჭს უყრის პრეზიდენტის იმპიჩმენტის წესით თანამდებობიდან გადაყენების საკითხს.
3. პრეზიდენტი იმპიჩმენტის წესით თანამდებობიდან გადაყენებულად ჩაითვლება თუ ამ გადაწყვეტილებას მხარი დაუჭირა პარლამენტის წევრთა სრული შემადგენლობის არანაკლებ ორმა მესამედმა.
4. თუ პარლამენტმა ამ მუხლის მე-2 პუნქტით დადგინდეს ვადაში არ მიიღო გადაწყვეტილება პრეზიდენტის იმპიჩმენტის წესით თანამდებობიდან გადაყენების შესახებ, იმავე საკითხზე იმპიჩმენტის პროცედურის დაწყება დაუშვებელია.
5. დაუშვებელია იმპიჩმენტის პროცედურის განხორციელება საგანგებო ან საომარი მდგომარეობის დროს.“

13. **65-ე მუხლს დაემატოს შემდეგი შინაარსის 1¹ პუნქტი:**

„1¹. საქართველოს პარლამენტს საერთაშორისო ხელშეკრულებათა და შეთანხმებათა რატიფიცირების, დენონსირებისა და გაუქმების შესახებ მიმართავს საქართველოს მთავრობა, ხოლო ამ მუხლის მე-2 პუნქტის „ა“–„გ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში, აგრეთვე იმ შემთხვევაში თუ ხელშეკრულება დადებულია საქართველოს პრეზიდენტის მიერ – საქართველოს პრეზიდენტი.“

14. **66-ე მუხლის მე-2 პუნქტი ამოღებულ იქნეს.**

15. **67-ე მუხლი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:**

„მუხლი 67

1. საკანონმდებლო ინიციატივის უფლება აქვს საქართველოს პრეზიდენტს, მთავრობას, პარლამენტის წევრს, საპარლამენტო ფრაქციას, პარლამენტის კომიტეტს, აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლეს წარმომადგენლობით ორგანოებს, არანაკლებ 30000 ამომრჩეველს.
2. საქართველოს პრეზიდენტის ან მთავრობის მიერ წარდგენილ კანონპროექტს მისივე მოთხოვნით პარლამენტი განიხილავს რიგგარეშე.“

16. **68-ე მუხლის მე-4 პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:**

„4. თუ პარლამენტმა არ მიიღო პრეზიდენტის შენიშვნები, კენჭი ეყრება კანონპროექტის პირვანდელ რედაქციას. კანონი მიღებულად ჩაითვლება, თუ მას მხარს დაუჭერს პარლამენტის წევრთა სრული შემადგენლობის ნახევარზე მეტი. კონსტიტუციური კანონი მიღებულად ჩაითვლება, თუ მას მხარს დაუჭერს პარლამენტის წევრთა სრული შემადგენლობის არანაკლებ ორი მესამედი.“

17. **69-ე მუხლი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:**

„მუხლი 69

1. საქართველოს პრეზიდენტი არის საქართველოს სახელმწიფოს მეთაური, ქვეყნის ერთიანობისა და ეროვნული დამოუკიდებლობის გარანტი. საქართველოს პრეზიდენტი კონსტიტუციით მისთვის მინიჭებული უფლებამოსილებების ფარგლებში უზრუნველყოფს სახელმწიფო ორგანოთა ფუნქციონირებას.
2. საქართველოს პრეზიდენტი არის საქართველოს სამხედრო ძალების უმაღლესი მთავარსარდალი.
3. საქართველოს პრეზიდენტი არის საქართველოს უმაღლესი წარმომადგენელი საგარეო ურთიერთობებში.“

18. **70-ე მუხლის მე-2 პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:**

„2. პრეზიდენტად შეიძლება აირჩეს საარჩევნო უფლების მქონე დაბადებით საქართველოს მოქალაქე 35 წლის ასაკიდან, რომელსაც საქართველოში უცხოვრია 15 წელი მაინც და არჩევნების დანიშნის დღისთვის ბოლო 3 წლის განმავლობაში ცხოვრობს საქართველოში.“

19. **73-ე მუხლის:**

- ა) პირველი პუნქტის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტები ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:
 - „ა) მთავრობასთან შეთანხმებით აწარმოებს მოლაპარაკებებს სხვა სახელმწიფოებთან, დებს საერთაშორისო ხელშეკრულებებსა და შეთანხმებებს; მთავრობის წარდგინებით ნიშნავს და ათავისუფლებს საქართველოს ელჩებს და სხვა დიპლომატიურ წარმომადგენლებს; იღებს სხვა სახელმწიფოთა და საერთაშორისო ორგანიზაციათა ელჩებისა და სხვა დიპლომატიური წარმომადგენლების აკრედიტაციას;
 - ბ) კონსტიტუციით დადგენილ შემთხვევებში წამოაყენებს პრემიერ-მინისტრის კანდიდატურას და ნიშნავს პრემიერ-მინისტრს;“

20. **ბ) პირველი პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტი ამოღებულ იქნეს.**

გ) პირველი პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„დ) კონსტიტუციით განსაზღვრულ შემთხვევებში მთავრობას აკისრებს მოვალეობის შესრულებას ახალი მთავრობის ფორმირებამდე“.

დ) პირველი პუნქტის „ე“ ქვეპუნქტი ამოღებულ იქნეს.

ე) პირველი პუნქტის „ვ“ ქვეპუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„ვ) კონსტიტუციით განსაზღვრულ შემთხვევებში პარლამენტს წარუდგენს, ნიშნავს, ათავისუფლებს და გადააყენებს თანამდებობის პირებს; კანონით დადგენილი წესით ნიშნავს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრებს, საქართველოს პარლამენტს წარუდგენს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის და ეროვნული მარეგულირებელი ორგანოების წევრებს.“

ვ) პირველი პუნქტის „კ“ ქვეპუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„კ) კონსტიტუციით მინიჭებული უფლებამოსილებების განხორციელების მიზნით გამოსცემს დეკრეტს, ბრძანებულებას, განკარგულებას და ბრძანებას.“

ზ) პირველი პუნქტის „რ“ და „ს“ ქვეპუნქტები ამოღებულ იქნას;

თ) მე-3 პუნქტი ამოღებულ იქნეს;

ი) მე-4 პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„4. საქართველოს პრეზიდენტი ნიშნავს ეროვნული უშიშროების საბჭოს წევრებს, თანამდებობაზე ნიშნავს და თანამდებობიდან გადააყენებს საქართველოს შეიარაღებული ძალების გაერთიანებული შტაბის უფროსს, სხვა მხედართმთავრებს.“

კ) მე-6 პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„6. საქართველოს პრეზიდენტი ახორციელებს კონსტიტუციით განსაზღვრულ სხვა უფლებამოსილებებს.“

კონსტიტუციას დაემატოს შემდეგი შინაარსის 73¹ მუხლი:

„მუხლი 73¹

1. საქართველოს პრეზიდენტის სამართლებრივი აქტები საჭიროებს პრემიერ-მინისტრის კონტრასიგნაციას, გარდა საომარი მდგომარეობის დროს გამოცემული აქტებისა.

2. კონტრასიგნაციას არ საჭიროებს საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანება და ის სამართლებრივი აქტები, რომლებიც უკავშირდება:

ა) პარლამენტის არჩევნების დანიშვნას და დათხოვნას, ახლად არჩეული პარლამენტის პირველი სხდომის მოწვევას, აგრეთვე პარლამენტის რიგგარეშე სხდომის ან სესიის მოწვევას;

ბ) საკანონმდებლო ინიციატივას;

გ) კანონის ხელმოწერას და გამოქვეყნებას, აგრეთვე პარლამენტში კანონპროექტის შენიშვნებით დაბრუნებას;

დ) საერთაშორისო ხელშეკრულებათა და შეთანხმებათა ხელმოწერას, აგრეთვე კონსტიტუციით განსაზღვრულ შემთხვევებში მათ პარლამენტში რატიფიცირებისთვის წარდგენას;

ე) 73-ე მუხლის „ვ“ ქვეპუნქტით განსაზღვრული თანამდებობის პირების დანიშვნა, წარდგენა და გათავისუფლება;

ვ) სასამართლოში ან საკონსტიტუციო სასამართლოში მიმართვას;

ზ) პრემიერ-მინისტრობის კანდიდატის წამოყენებას და პრემიერ-მინისტრის დანიშვნას;

თ) მთავრობისთვის უფლებამოსილებათა დროებით დაკისრებას კონსტიტუციის მე-80 მუხლის პირველი პუნქტის შესაბამისად;

ი) სახელმწიფო ჯილდოებისა და სპეციალური წოდებების მინიჭებას;

კ) მოქალაქეობის მინიჭებასა და მოქალაქეობის შეწყვეტას;

ლ) მთავრობის სხდომის მოწვევის მოთხოვნას კონსტიტუციის 78-ე მუხლის მე-4 პუნქტით გათვალისწინებული წესით.

მ) ეროვნული უშიშროების საბჭოს წევრების დანიშვნას, საქართველოს შეიარაღებული ძალების გენერალური შტაბის უფროსის, სხვა მხედართმთავრების დანიშვნას და გადაყენებას, საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლეთა დანიშვნას, უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეთა კანდიდატურების პარლამენტში წარდგენას;

ნ) პრეზიდენტის ადმინისტრაციის, ეროვნული უშიშროების საბჭოსა და პრეზიდენტისადმი

დაქვემდებარებული დაწესებულებების საქმიანობას;

ო) საგანგებო ან საომარი მდგომარეობის გამოცხადებას და გაუქმებას;

პ) მსჯავრდებულთა შეწყალებას;

ჟ) 93-ე მუხლის მე-4 პუნქტით გათვალისწინებული თანხმობის მიცემას.

3. კონტრასიგნაციის შემთხვევაში სამართლებრივ აქტზე პასუხისმგებლობა ეკისრება პრემიერ-მინისტრს.“

21. 74-ე მუხლის პირველი პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„1. საქართველოს პარლამენტის, საქართველოს მთავრობის, არანაკლებ 200 000 ამომრჩევლის მოთხოვნით ან საკუთარი ინიციატივით საქართველოს პრეზიდენტი ნიშნავს რეფერენდუმს კონსტიტუციით და კანონით განსაზღვრულ საკითხებზე, მისი ჩატარების მოთხოვნის მიღებიდან 30 დღის განმავლობაში.“

22. 75-ე მუხლის მე-2 პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„2. პრეზიდენტის მიერ კონსტიტუციის დარღვევის ან მის ქმედებაში დანაშაულის შემადგენლობის ნიშნების არსებობის შემთხვევაში პარლამენტს კონსტიტუციის 63-ე მუხლითა და კანონით დადგენილი წესით შეუძლია თანამდებობიდან გადააყენოს პრეზიდენტი.“

23. 76-ე მუხლის მე-2 პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„2. პრეზიდენტის მოვალეობის შემსრულებელი უფლებამოსილი არ არის გამოიყენოს 73-ე მუხლის პირველი პუნქტის „ი“ ქვეპუნქტითა და 74-ე მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული უფლებები, ასევე დაითხოვოს პარლამენტი.“

24. 78-ე მუხლის:

ა) პირველი და მე-2 პუნქტები ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„1. საქართველოს მთავრობა არის აღმასრულებელი ხელისუფლების უმაღლესი ორგანო, რომელიც ახორციელებს ქვეყნის საშინაო და საგარეო პოლიტიკას. მთავრობა ანგარიშვალდებულია პარლამენტის წინაშე.

2. მთავრობა შედგება პრემიერ-მინისტრისა და მინისტრებისაგან. მთავრობის შემადგენლობაში შეიძლება იყოს სახელმწიფო მინისტრი ან სახელმწიფო მინისტრები. პრემიერ-მინისტრი უფლებამოსილია მთავრობის ერთ-ერთ წევრს დააკისროს პირველი ვიცე-პრემიერის, აგრეთვე ერთ ან რამდენიმე წევრს – ვიცე-პრემიერის მოვალეობათა შესრულება.“;

ბ) მე-3-მე-5 პუნქტები ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„3. მთავრობა კონსტიტუციისა და სხვა საკანონმდებლო აქტების საფუძველზე და მათ შესასრულებლად იღებს დადგენილებასა და განკარგულებას, რომლებსაც ხელს აწერს პრემიერ-მინისტრი.

4. საქართველოს პრეზიდენტი უფლებამოსილია მოითხოვოს ცალკეულ საკითხთა მთავრობის სხდომაზე განხილვა და მონაწილეობა მიიღოს მთავრობის სხდომაზე ამ საკითხთა განხილვაში, რომელსაც ასევე ესწრებიან ეროვნული უშიშროების საბჭოს მდივანი და სხვა წევრები.

5. მთავრობის სტრუქტურა, უფლებამოსილება და საქმიანობის წესი განისაზღვრება კონსტიტუციით და კანონით. აღნიშნულ კანონპროექტს პარლამენტს წარუდგენს მთავრობა.“.

25. 79-ე მუხლის:

ა) პირველი პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„1. მთავრობის მეთაურია პრემიერ-მინისტრი.“;

ბ) მე-2 პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„2. პრემიერ-მინისტრი განსაზღვრავს მთავრობის საქმიანობის მიმართულებებს, ორგანიზაციას უწევს მთავრობის საქმიანობას, ახორციელებს კოორდინაციას და კონტროლს მთავრობის წევრების საქმიანობაზე.“;

გ) მე-5 პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„5. პრემიერ-მინისტრი თანამდებობაზე ნიშნავს და თანამდებობიდან ათავისუფლებს მთავრობის სხვა წევრებს.“;

დ) მე-7 პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„7. პრემიერ-მინისტრის გადადგომა ან მისი უფლებამოსილების შეწყვეტა იწვევს მთავრობის სხვა წევრთა უფლებამოსილების შეწყვეტას. მთავრობის სხვა წევრის გადადგომის ან თანამდებობიდან გათავისუფლების შემთხვევაში პრემიერ-მინისტრი ორი კვირის ვადაში ნიშნავს მთავრობის წევრს.“.

26. მე-80 მუხლი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„მუხლი 80

- ახლადარჩეული პარლამენტის უფლებამოსილების ცნობისთანავე მთავრობის უფლებამოსილება მოხსნილად ითვლება და საქართველოს პრეზიდენტი მასვე აკისრებს მოვალეობის შესრულებას მთავრობის ახალი შემადგენლობის დამტკიცებამდე.
- საქართველოს პრეზიდენტი მთავრობის უფლებამოსილების მოხსნიდან 7 დღის ვადაში წამოაყენებს საპარლამენტო არჩევნებში საუკეთესო შედეგის მქონე საარჩევნო სუბიექტის მიერ მისთვის წარდგენილ პრემიერ-მინისტრობის კანდიდატურას.
- პრემიერ-მინისტრობის კანდიდატი 7 დღის ვადაში შეარჩევს მინისტრთა კანდიდატურებს და საქართველოს პარლამენტს წარუდგენს მთავრობის შემადგენლობას ნდობის მისაღებად. მთავრობის შემადგენლობასთან ერთად წარდგენილი უნდა იქნას სამთავრობო პროგრამა.
- საქართველოს პარლამენტი მთავრობის შემადგენლობის წარდგენიდან 7 დღეში განიხილავს და კენჭს უყრის მთავრობის შემადგენლობისთვის ნდობის გამოცხადების საკითხს. პარლამენტის ნდობის მისაღებად საჭიროა პარლამენტის წევრთა სიითი შემადგენლობის უმრავლესობის მხარდაჭერა.
- თუ მთავრობის შემადგენლობამ ნდობა ვერ მოიპოვა, მთავრობის შემადგენლობის პარლამენტში წარდგენიდან 30 დღის ვადაში გაიმართება განმეორებითი კენჭისყრები მთავრობის თავდაპირველად წარდგენილი ან განახლებული შემადგენლობის ნდობის საკითხთან დაკავშირებით.
- თუ არ იქნა წარდგენილი პრემიერ-მინისტრობის კანდიდატი ან მთავრობის შემადგენლობას მე-5 პუნქტით დადგენილი წესით და ვადაში პარლამენტი ნდობას ვერ გამოუცხადებს, პრეზიდენტი 7 დღის ვადაში პრემიერ-მინისტრობის კანდიდატად წამოაყენებს პარლამენტის წევრთა სიითი შემადგენლობის არანაკლებ ორ მეხუთედის მიერ წარდგენილ კანდიდატურას. იმ შემთხვევაში თუ პარლამენტის წევრთა სხვადასხვა შემადგენლობის მიერ 2 კანდიდატურა იქნა წარდგენილი, პრეზიდენტი პრემიერ-მინისტრობის კანდიდატად წამოაყენებს იმ კანდიდატურას, რომელიც უფრო მეტი რაოდენობის პარლამენტის წევრთა მიერ იქნა წარდგენილი, ხოლო წარმდგენთა თანაბარი რაოდენობის შემთხვევაში - ერთ-ერთ წარდგენილ კანდიდატურას.
- ამ მუხლის მე-6 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში მთავრობის წევრთა შერჩევა და მთავრობის შემადგენლობისთვის ნდობის გამოცხადება ხდება ამ მუხლის მე-3-მე-4 პუნქტებით გათვალისწინებული წესით. თუ პარლამენტმა ნდობა ვერ გამოუცხადა მთავრობის შემადგენლობას, საქართველოს პრეზიდენტი 3 დღის ვადაში დაითხოვს პარლამენტს და დანიშნავს რიგგარეშე არჩევნებს.
- მთავრობის შემადგენლობისთვის ნდობის გამოცხადებიდან 2 დღის ვადაში პრეზიდენტი ნიშნავს პრემიერ-მინისტრს, ხოლო პრემიერ-მინისტრი 2 დღის ვადაში მთავრობის სხვა წევრებს. თუ პრეზიდენტი აღნიშნულ ვადაში არ გამოსცემს სამართლებრივ აქტს პრემიერ-მინისტრის დანიშვნის თაობაზე, პრემიერ-მინისტრი დანიშნულად ჩაითვლება.”

27. კონსტიტუციას დაემატოს შემდეგი შინაარსის 80¹ მუხლი:**„მუხლი 80¹**

- მთავრობის გადადგომის ან პრემიერ-მინისტრის უფლებამოსილების შეწყვეტის შემთხვევაში საქართველოს პრეზიდენტი 7 დღის ვადაში პრემიერ-მინისტრობის კანდიდატად წამოაყენებს საპარლამენტო უმრავლესობის, ხოლო თუ უმრავლესობა შექმნილი არ არის, იმ საპარლამენტო ფრაქციის მიერ წარდგენილ კანდიდატურას, რომელშიც ყველაზე მეტი პარლამენტის წევრია გაერთიანებული.
- მთავრობის წევრთა შერჩევა და მთავრობის შემადგენლობისთვის ნდობის გამოცხადება ხდება მე-80 მუხლის მე-3-მე-8 პუნქტებით დადგენილი წესით.
- ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული გარემოებების არსებობისას მთავრობის იმავე შემადგენლობას საქართველოს პრეზიდენტი აკისრებს მოვალეობის შესრულებას მთავრობის ახალი შემადგენლობის ფორმირებამდე.”

28. 81-ე და 81¹ მუხლები ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:**„მუხლი 81**

- პარლამენტი უფლებამოსილია უნდობლობა გამოუცხადოს მთავრობას. უნდობლობის გამოცხადების საკითხის აღძვრის შესახებ პარლამენტს შეიძლება მიმართოს პარლამენტის წევრთა სიითი შემადგენლობის არანაკლებ ორმა მეხუთედმა. უნდობლობის საკითხის აღძვრასთან დაკავშირებით კენჭისყრა ტარდება არაუადრეს ოცდაათი და არაუგვიანეს ოცდათხუთმეტი დღისა. უნდობლობის საკითხი აღძრულად ჩაითვლება თუ ამ გადაწყვეტილებას მხარს დაუჭერს პარლამენტის წევრთა სიითი შემადგენლობის ნახევარზე მეტი. თუ პარლამენტი არ მიიღებს გადაწყვეტილებას უნდობლობის საკითხის აღძვრის თაობაზე, პარლამენტის იმავე წევრთა მიერ უნდობლობის საკითხის აღძვრის თაობაზე პარლამენტისთვის მიმართვა კენჭისყრიდან ექვსი თვის განმავლობაში დაუშვებელია.
- უნდობლობის შესახებ საკითხის აღძვრიდან არაუადრეს ოცდამეათე და არაუგვიანეს ოცდამეთხუთმეტე დღისა პარლამენტი კენჭს უყრის პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ორი მეხუთედის

- მიერ დასახელებულ პრემიერ-მინისტრობის კანდიდატის პრეზიდენტისათვის წარდგენას. თუ ამ პუნქტით დადგენილი წესით დასახელებულ იქნა პრემიერ-მინისტრობის 2 კანდიდატურა, ამ შემთხვევაში კენჭი ეყრება ორივე კანდიდატურას. პრეზიდენტს პრემიერ-მინისტრობის კანდიდატი წარედგინება თუ მას მხარს დაუჭირს პარლამენტის წევრთა სიითი შემადგენლობის ნახევარზე მეტი.
3. პრეზიდენტი უფლებამოსილია პრემიერ-მინისტრობის კანდიდატის წარდგენიდან ხუთი დღის ვადაში წამოაყენოს წარდგენილი პრემიერ-მინისტრობის კანდიდატურა ან უარი განაცხადოს წარდგენილი კანდიდატურის წამოყენებაზე. თუ პრეზიდენტი წამოაყენებს პარლამენტის მიერ წარდგენილ კანდიდატურას, მთავრობის ახალი შემადგენლობისათვის ნდობის გამოცხადება ხდება მე-80 მუხლის მე-3-მე-4 პუნქტებით გათვალისწინებული წესით.
4. თუ პრეზიდენტმა ამ მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში უარი განაცხადა პარლამენტის მიერ მისთვის წარდგენილი პრემიერ-მინისტრობის კანდიდატის წამოყენებაზე, პარლამენტი უფლებამოსილია კანდიდატურის წარდგენიდან არაუადრეს ოცდაათი და არაუგვიანეს ოცდათხუთმეტი დღისა კენჭი უყაროს პრეზიდენტისათვის პრემიერ-მინისტრობის იმავე კანდიდატურის წარდგენას. თუ წარდგენას მხარი დაუჭირა პარლამენტის სიითი შემადგენლობის სამმა მეხუთედმა, პრეზიდენტი ვალდებულია 3 დღის ვადაში წამოაყენოს მისთვის წარდგენილი პრემიერ-მინისტრობის კანდიდატურა. მთავრობის ახალი შემადგენლობისთვის ნდობის გამოცხადება ხდება მე-80 მუხლის მე-3-მე-4 პუნქტებით გათვალისწინებული წესით.
5. პარლამენტის მიერ ამ მუხლის მე-3 ან მე-4 პუნქტებით დადგენილი წესით მთავრობის ახალი შემადგენლობისათვის ნდობის გამოცხადება ჩაითვლება მთავრობისათვის უნდობლობის გამოცხადებად, რაც იწვევს მისი უფლებამოსილების შეწყვეტას. ახალი პრემიერ-მინისტრისა და მთავრობის წევრთა დანიშვნა ხდება მე-80 მუხლის მე-8 პუნქტის შესაბამისად.
6. პარლამენტის მიერ ამ მუხლის მე-3 ან მე-4 პუნქტებით დადგენილი წესით მთავრობის ახალი შემადგენლობისათვის ნდობის გამოუცხადებლობის შემთხვევაში პრეზიდენტი უფლებამოსილია სამი დღის ვადაში დაითხოვოს პარლამენტი და დანიშნოს რიგგარეშე არჩევნები.

მუხლი 81¹

1. პრემიერ-მინისტრი უფლებამოსილია მთავრობის მიერ ინიცირებულ კანონპროექტთან დაკავშირებით პარლამენტის წინაშე დასვას მთავრობის ნდობის საკითხი.
2. პარლამენტი კანონპროექტს კენჭს უყრის ამ მუხლის პირველი პუნქტით განსაზღვრული საკითხის დასმიდან 14 დღის ვადაში. კანონპროექტი მიიღება ერთი მოსმენით.
3. თუ კანონპროექტი არ იქნა მიღებული, აღნიშნული ჩაითვლება 81-ე მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებულ გადაწყვეტილებად უნდობლობის საკითხის აღძვრის თაობაზე და გაგრძელდება 81-ე მუხლით გათვალისწინებული პროცედურები.
4. თუ პარლამენტი 81-ე მუხლით გათვალისწინებული წესითა და ვადებში უნდობლობას არ გამოუცხადებს მთავრობას, კანონპროექტი მიღებულად ჩაითვლება.“

29.

81³ მუხლი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„მუხლი 81³

1. აღმასრულებელი ხელისუფლების წარმომადგენლობას საქართველოს ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეულებში უზრუნველყოფს სახელმწიფო რწმუნებული-გუბერნატორი.
2. სახელმწიფო რწმუნებულის-გუბერნატორის უფლებამოსილებანი განისაზღვრება კანონით.
3. სახელმწიფო რწმუნებულს – გუბერნატორს თანამდებობაზე ნიშნავს და თანამდებობიდან ათავისუფლებს პრემიერ-მინისტრი.“

30.

86-ე მუხლის პირველი და მეორე პუნქტები ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

- „1. მოსამართლე შეიძლება იყოს საქართველოს მოქალაქე 30 წლის ასაკიდან, თუ მას აქვს შესაბამისი უმაღლესი იურიდიული განათლება და სპეციალობით მუშაობის სულ ცოტა 5 წლის გამოცდილება.
2. მოსამართლის თანამდებობაზე გამწესება ხდება უვადოდ, კანონით დადგენილი ასაკის მიღწევამდე. მოსამართლის უვადოდ გამწესებამდე კანონით შეიძლება გათვალისწინებულ იქნეს მოსამართლის გამწესება განსაზღვრული ვადით, არაუმეტეს 3 წლისა. მოსამართლეთა შერჩევის, დანიშვნის, თანამდებობიდან გათავისუფლების წესი განისაზღვრება კონსტიტუციითა და კანონით.“.

31.

88-ე მუხლის მეორე პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

- „2. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო შედგება 9 მოსამართლისაგან – საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრებისაგან. სასამართლოს 3 წევრს ნიშნავს საქართველოს პრეზიდენტი, 3 წევრს ირჩევს პარლამენტი სიითი შემადგენლობის არანაკლებ სამი მეხუთედით, 3 წევრს ნიშნავს უზენაესი სასამართლო. საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრთა უფლებამოსილების ვადაა 10 წელი. საკონსტიტუციო სასამართლო თავისი შემადგენლობიდან 5 წლის ვადით ირჩევს საკონსტიტუციო

სასამართლოს თავმჯდომარეს.

32. **89-ე მუხლის:**

ა) პირველი პუნქტის პირველ წინადადებაში სიტყვების „წარმომადგენლობითი ორგანოების,“ შემდეგ დაემატოს სიტყვები „თვითმმართველი ერთეულის წარმომადგენლობითი ორგანოს – საკრებულოს, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს,“;

ბ) პირველ პუნქტს დაემატოს შემდეგი შინაარსის ვ² და ვ³ ქვეპუნქტები:

„ვ²) თვითმმართველი ერთეულის წარმომადგენლობითი ორგანოს – საკრებულოს სარჩელის საფუძველზე იხილავს ნორმატიული აქტების კონსტიტუციურობის საკითხს კონსტიტუციის მეშვიდე¹ თავით განსაზღვრულ დებულებებთან მიმართებით;

ვ³) იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წარდგინების საფუძველზე იხილავს ნორმატიული აქტების შესაბამისობას კონსტიტუციის 82-ე, 84-ე, 86-ე, 86¹, 87-ე და 90-ე მუხლებთან მიმართებით,“;

33. **90-ე მუხლის პირველი პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:**

„1. საქართველოს უზენაესი სასამართლო არის საკასაციო სასამართლო.“

34. **93-ე მუხლი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:**

„მუხლი 93

1. მხოლოდ საქართველოს მთავრობაა უფლებამოსილი პარლამენტის კომიტეტებთან ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების განხილვის შემდეგ პარლამენტს წარუდგინოს სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტი.

2. მთავრობა მომავალი წლის ბიუჯეტის პროექტს პარლამენტს წარუდგენს არა უგვიანეს სამი თვისა საბიუჯეტო წლის დამთავრებამდე. ბიუჯეტის პროექტთან ერთად მთავრობა წარუდგენს მოხსენებას მიმდინარე წლის ბიუჯეტის შესრულების მიმდინარეობის შესახებ. სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშს მთავრობა პარლამენტს დასამტკიცებლად წარუდგენს საბიუჯეტო წლის დასრულებიდან არა უგვიანეს 5 თვისა.

3. მთავრობის თანხმობის გარეშე დაუშვებელია ბიუჯეტის პროექტში ცვლილების შეტანა. მთავრობას შეუძლია მოსთხოვოს პარლამენტს დამატებითი სახელმწიფო ხარჯის გაღება, თუ მიუთითებს მისი დაფარვის წყაროს.

4. სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ კანონპროექტით წინა წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ კანონით საქართველოს პრეზიდენტისთვის გათვალისწინებული ხარჯების შემცირება შეიძლება მხოლოდ პრეზიდენტის თანხმობით.

5. თუ პარლამენტმა ვერ მოახერხა წარდგენილი ბიუჯეტის მიღება 3 თვის განმავლობაში, მაშინ სახელმწიფოს მიერ ადრე ნაკისრ ვალდებულებათა შესასრულებლად აუცილებელი ხარჯები დაიფარება წინა წლის ბიუჯეტის მიხედვით.

6. კანონპროექტი, რომელიც იწვევს მიმდინარე წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯების ზრდას, შემოსავლების შემცირებას ან სახელმწიფოს მიერ ახალი ფინანსური ვალდებულებების აღებას, პარლამენტმა შეიძლება მიიღოს მხოლოდ მთავრობის თანხმობის შემდეგ, ხოლო მომავალ საფინანსო წელთან დაკავშირებული კანონპროექტები _ მთავრობის მიერ პარლამენტთან შეთანხმებული სახელმწიფო ბიუჯეტის ძირითადი პარამეტრების ფარგლებში.

7. პარლამენტი უფლებამოსილია გააკონტროლოს მთავრობის მიერ სახელმწიფო სახსრების ხარჯვის კანონიერება.“.

35. **94-ე მუხლის მესამე პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:**

„3. გადასახადებისაგან განთავისუფლება დასაშვებია მხოლოდ კანონით.“

36. **კონსტიტუციას დაემატოს შემდეგი შინაარსის მეშვიდე¹ თავი:**

„თავი მეშვიდე¹

ადგილობრივი თვითმმართველობა

მუხლი 101¹

1. ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოების შექმნისა და საქმიანობის წესი განისაზღვრება კანონით. თვითმმართველობის აღმასრულებელი ორგანოები ანგარიშვალდებულნი არიან თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოების წინაშე.

2. ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანო _ საკრებულო აირჩევს თვითმმართველი ერთეულის ტერიტორიაზე რეგისტრირებული საქართველოს მოქალაქეების მიერ პირდაპირი, საყოველთაო, თანასწორი საარჩევნო უფლების საფუძველზე, ფარული კენჭისყრით.
3. თვითმმართველი ერთეულის შექმნისა და გაუქმების, აგრეთვე ადმინისტრაციული საზღვრების გადასინჯვის წესი განისაზღვრება კანონით. თვითმმართველი ერთეულის გაუქმებას ან ადმინისტრაციული საზღვრების გადასინჯვას წინ უნდა უსწრებდეს თვითმმართველ ერთეულთან კონსულტაციები.

მუხლი 101²

1. ადგილობრივი თვითმმართველობის უფლებამოსილებები გამოიწვევს სახელმწიფო ორგანოთა უფლებამოსილებებისაგან. თვითმმართველ ერთეულს გააჩნია საკუთარი და დელეგირებული უფლებამოსილებანი. ადგილობრივი თვითმმართველობის უფლებამოსილებათა განსაზღვრის ძირითადი პრინციპები და უფლებამოსილებანი დგინდება კანონით.
2. თვითმმართველი ერთეული საკუთარ უფლებამოსილებებს ახორციელებს საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით, დამოუკიდებლად და საკუთარი პასუხისმგებლობით. კანონით განსაზღვრული საკუთარი უფლებამოსილებანი ექსკლუზიურია.
3. თვითმმართველი ერთეული უფლებამოსილია საკუთარი ინიციატივით გადაწყვიტოს ნებისმიერი საკითხი რომელიც საქართველოს კანონმდებლობით არ წარმოადგენს ხელისუფლების სხვა ორგანოს უფლებამოსილებას და აკრძალული არ არის კანონით.
4. სახელმწიფო ორგანოების მიერ თვითმმართველი ერთეულისათვის უფლებამოსილებათა დელეგირება დაიშვება საკანონმდებლო აქტების, აგრეთვე ხელშეკრულებების საფუძველზე, მხოლოდ შესაბამისი მატერიალური და ფინანსური რესურსების გადაცემით, რომლის ოდენობის გაანგარიშების წესი განისაზღვრება კანონით.

მუხლი 101³

1. ადგილობრივ თვითმმართველობას აქვს საკუთარი ქონება და ფინანსები.
2. თვითმმართველი ერთეულის ორგანოების მიერ მათი კომპეტენციის ფარგლებში მიღებული გადაწყვეტილებები შესასრულებლად სავალდებულოა თვითმმართველი ერთეულის ტერიტორიაზე.
3. ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების საქმიანობის სახელმწიფო ზედამხედველობა ხორციელდება კანონით განსაზღვრული წესით. სახელმწიფო ზედამხედველობის განხორციელების მიზანია ადგილობრივი თვითმმართველობის ნორმატიული აქტების საქართველოს კანონმდებლობასთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა და დელეგირებული უფლებამოსილებების ჯეროვნად განხორციელება. სახელმწიფო ზედამხედველობა ხორციელდება მისი მიზნების პროპორციულად.“

37. 102-ე მუხლის მესამე პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„3. კონსტიტუციის გადასინჯვის კანონპროექტი მიღებულად ჩაითვლება, თუ მას საქართველოს პარლამენტის ორ თანმიმდევრულ სესიაზე, სულ ცოტა სამი თვის ინტერვალით მხარს დაუჭირს საქართველოს პარლამენტის სრული შემადგენლობის არანაკლებ ორი მესამედი.“

მუხლი 2

საქართველოს პარლამენტმა 2013 წლის 1 დეკემბრამდე უზრუნველყოს ორგანულ კანონთა გაუქმებასა და მოსამართლეთა გამწესების ახალ წესთან დაკავშირებით შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებების განხორციელება.

მუხლი 3

1. ეს კანონი, გარდა პირველი მუხლის პირველი, მე-2, მე-4-მე-7-ე, მე-9, 31-ე-33-ე და 36-ე პუნქტების, მე-2 და მე-3 მუხლებისა, ამოქმედდეს 2013 წლის 1 დეკემბრიდან.
2. ამ კანონის პირველი მუხლის პირველი, მე-2, მე-4-მე-7-ე, მე-9, 31-ე-33-ე და 36-ე პუნქტები, მე-2 და მე-3 მუხლები ამოქმედდეს 2011 წლის 1 იანვრიდან.

საქართველოს პრეზიდენტი

მ. სააკაშვილი